

Coleopterologický průzkum PP Roudnička a Datlík

zpracovatel: Pavel Trávníček

2023

Úvod

Přírodní památka Roudnička a Datlík se nachází v západní části Třebechovické tabule v oblasti Vysokochvojenské plošiny, 750 m jižně od kostela sv. Jana Křtitele v Třebši (Hradec Králové) v Královéhradeckém kraji. Podloží tvoří křídové slínovce, které na většině dotčeného území překrývají kvartérní fluvialní sedimenty. Z biologického hlediska se jedná se o degradované slatinné louky s rozsáhlými rákosinami, velkou část pak tvoří intenzivně využívané rybníky Datlík a Roudnička. Ve východní části rákosiny přechází v mokřadní olšiny. Lokalita je na západě ohraničena hrází rybníka Roudnička, na jihu rozsáhlým polem, na západě hrází rybníka Cikán a na severu je lokalita ohraničena loukami. Přírodní památka byla vyhlášena na rozloze 29,7 ha v roce 1988.

Z hlediska entomologie jsou významné zejména biotopy saproxylických druhů hmyzu vázaných na solitérní duby na hrázi rybníka Datlík, dále lužní porosty v okolí rybníků. Méně již degradované slatinné louky a olšina na východě lokality.

Metodika

Terénní návštěvy proběhly v termínech 7.7.2023, 25.8.2023, výběry pastí byly provedeny v termínech 25.5., 1.6., 27.6., 8.7., 27.7., 8.8., 18.8.. Při průzkumu byla použita kombinace klasických metod sběru hmyzu. Důraz byl kladen zejména na smyk vegetace atraktivní pro fytofágní druhy, dále byl na vhodných místech proveden oklep křovin. V okolí tůní a v podmáčených litorálních porostech části byly za pomoci vyšlapávání sbírání zejména střevlíkovití (Carabidae). Použita byla také metoda nočního lovu, kdy byla s čelovkou procházena dubová alej a byly vyhledávány saproxyličtí brouci s noční aktivitou. Dále byly použity 3 ks nárazových pastí (flight interception trap) a to tak, aby každá z pastí reprezentovala specifický biotop nacházející se v PP. Použito bylo také 9 ks zemních pastí.

Mapa 1 – Rozmístění nárazových pastí. (1. solitérní dub u Hájovny, 2. Datlík – rákosina, 3. Les nad rybníkem Datlík)

Nasbíraný materiál je uložen ve sbírce autora. Nomenklatura taxonů je zpracována podle publikace (Zahradník 2017). K determinaci byl použit online klíč Die Käfer Europas (Coleonet.de) a dále ilustrované klíče k jednotlivým skupinám: Hůrka, 1996, edice Zoologických klíčů vydaných nakladatelstvím Academia: Bílý S., 1989; Boukal M., 2017; Háva J. 2011; Nedvěd O. 2020..

Obr. 2. – Nářazová past 2 na solitérním dubu u Hájovny. Obr. 3 – Zemní past na suché louce v jižní části lokality.

Obr. 4. – Dubová alej na hrázi rybníku Datlík, kde byl prováděn noční lov. Obr. 5 – tůň pod hrází rybníku Datlík, kde byla prováděna metoda vyšlapávání.

Výsledky

Celkem bylo na lokalitě zjištěno 152 druhů brouků z 37 čeledí, z toho 9 druhů z Červeného seznamu ČR (ČS:ČR) a 1 druh v kategorii ohrožený (O) v seznamu zvláště chráněných druhů (ZCHD)

Nejpočetněji byla zastoupena čeleď střevlíkovití (Carabidae) s 57 druhy. Druhová rozmanitost se v prostoru lokality výrazně měnila dle charakteru biotopu a světelných podmínek. Nejvíce druhů bylo koncentrováno na březích obou rybníků, dále pak na drobnější mozaice stanovišť kolem solitérního dubu u Hájovny, naopak nejméně druhů bylo zaznamenáno v terestrických rákosinách a v porostech třtiny křovištní a ovsíku vyvýšeného v centrální části lokality. Pozitivní vliv na brouky zde má občasně ponechávané mrtvé stojícího i ležícího dřevo, zejména vrb a topolů v blízkém okolí rybníků, zde najdeme řadu vzácnějších saproxylických druhů, jako je např. hubojed *Mycetochara maura*, lenec *Orchesia luteipalpis*, či potemník *Corticeus unicolor*. Specifickou suchomilnější faunu pak hostil borový les na písku na severovýchodním okraji lokality. Negativní vliv nejen z hlediska brouků má velká degradace lučních stanovišť, zejména v důsledku absence seče, či nevhodné seče v jednom termínu, proto zde téměř úplně chybí fytofágní druhy indikující kvalitní luční společenstva. Pouze z porostů ostríc u rybníků byl vzácně zaznamenán krasec *Aphanisticus elongatus* (A. & G.B. Villa, 1835) – Pelikán, ústní sdělení.

Přehled zjištěných druhů

Aktivní sběr prováděl autor, výběry z pastí prováděla Mgr. Ilona Černá, determinaci prováděl autor (det. P. Trávníček). Dokladový materiál je uložen ve sbírce autora (coll. P. Trávníček). Většina druhů čeledi Staphylinidae nebyla determinována a nachází se v lihu ve sbírkách autora.

K nalezeným druhům zařazených v Červeném seznamu ohrožených druhů bezobratlých ČR (Hejda, Farkač & Chobot 2017) a druhům zvláště chráněným (ZCHD), jsou zpracovány stručné charakteristiky týkající se zejména preferovaných biotopových nároků, rozšíření a příčin ohrožení.

Použité zkratky:

ČS – druh zařazený v Červeném seznamu ohrožených druhů bezobratlých ČR (Hejda, Farkač & Chobot 2017): NT - téměř ohrožený (near threatened), VU – zranitelný (vulnerable), EN – endangered

O – ohrožený (dle seznamu ZCHD)

Seznam druhů PP Roudnička a Datlík

Čeleď/Druh	Datum nálezů	Relativní početnost	Poznámky	Status ochrany
Carabidae				
<i>Abax carinatus</i> (Duftschmid, 1812)	27.7-8.8.2023	3 ex.	Zemní past – Roudnička – olšina	
<i>Abax parallelepipedus</i> (Piller & Mitterpacher, 1783)	25.08.2023	hojně	Všude hojně.	
<i>Abax parallelus</i> (Duftschmid, 1812)	18.8.2023	1 ex.	Zemní past – Roudnička, olšina	
<i>Agonum duftschmidi</i> (Schmidt, 1994)	8.7.2023	desítky	Zemní past – litorál Datlíku.	
<i>Agonum fuliginosum</i> (Panzer, 1809)	25.5.-1.6.2023	5 ex.	Zemní past – rybník Datlík.	
<i>Agonum thoreyi</i> Dejean, 1828	25.5.-1.6.2023	3 ex.	Zemní past – rybník Datlík.	
<i>Agonum viduum</i> (Panzer, 1797)	18.8.2023	desítky	Zemní past – Roudnička, olšina	
<i>Amara aenea</i> (De Geer, 1774)	8.8.2023	1 ex.	Zemní past, Roudnička, mokřadní louka.	
<i>Amara aulica</i> (Panzer, 1797)	18.8.2023	desítky	Zemní past – Roudnička, louka.	
<i>Amara consularis</i> (Duftschmid, 1812)	8.8.2023	1 ex.	Zemní past, sečená louka z. od hájovery. GPS 50.1706711N, 15.8338606E	
<i>Amara lunicollis</i> Schioedte, 1837	8.8.2023	2 ex.	Zemní past, sečená louka z. od hájovery. GPS 50.1706711N, 15.8338606E	
<i>Anisodactylus binotatus</i> (Fabricius, 1787)	07.07.2023	jednotlivě	Okraj tůně pod hrází rybníku Datlík.	
<i>Badister dilatatus</i> Chaudoir, 1837	27.7-8.8.2023	1 ex.	Zemní past – Roudnička – olšina	
<i>Badister lacertosus</i> Sturm, 1815	25.5-27.6.2023	2 ex.	Nárazová past – u r. Datlík	
<i>Bembidion (Nepha) genei illigeri</i> Netolitzky, 1914	07.07.2023	hojně	Okraj tůně pod hrází rybníku Datlík.	
<i>Bembidion (Trepanes) articulatus</i> (Panzer, 1796)	07.07.2023	velmi hojně	Okraj tůně pod hrází rybníku Datlík.	

<i>Bembidion lunulatum</i> (Fourcroy, 1785)	8.7.2023	1 ex.	Zemní past – litorál Datlíku.	
<i>Bembidion mannerheimii</i> C.R. Sahlberg, 1827	8.7.2023	2 ex.	Zemní past – litorál Datlíku.	
<i>Calathus fuscipes</i> (Goeze, 1777)	07.07.2023	hojně	Všude hojně.	
<i>Calathus melanocephalus</i> (Linnaeus, 1758)	18.8.2023	2 ex.	Zemní past – Roudnička, louka	
<i>Carabus auronitens</i> Fabricius, 1792	25.5.-1.6.2023	1 ex.	Zemní past – rybník Datlík.	
<i>Carabus granulatus</i> Linnaeus, 1758	25.08.2023	hojně	Aktivující na hrázi rybníku Datlík.	
<i>Carabus hortensis</i> Linnaeus, 1758	18.8.2023	8 ex.	Zemní past – Roudnička, olšina	
<i>Carabus arcensis</i> Herbst, 1784	18.8.2023	2 ex.	Zemní past – Roudnička, olšina	O
<i>Carabus violaceus</i> Linnaeus, 1758	18.8.2023	1 ex.	Zemní past – Datlík rákosina.	
<i>Cychrus caraboides</i> (Linnaeus, 1758)	18.8.2023	1 ex.	Zemní past – Datlík rákosina.	
<i>Dromius agilis</i> (Fabricius, 1787)	25.08.2023	ojedíněle	Aktivující na kůře stromů na hrázi rybníku Datlík.	
<i>Dromius quadrimaculatus</i> (Linnaeus, 1758)	25.08.2023	ojedíněle	Aktivující na kůře stromů na hrázi rybníku Datlík.	
<i>Dyschiriodes globosus</i> (Herbst, 1784)	8.7.2023	3 ex.	Zemní past – litorál Datlíku.	
<i>Harpalus affinis</i> (Schrank, 1781)	8.8.2023	2 ex.	Zemní past, sečená louka z. od hájovery. GPS 50.1706711N, 15.8338606E	
<i>Harpalus distinguendus</i> (Duftschmid, 1812)	8.8.2023	2 ex.	Zemní past, Roudnička, mokřadní louka.	
<i>Harpalus latus</i> (Linnaeus, 1758)	8.8.2023	desítky	Zemní past, sečená louka z. od hájovery. GPS 50.1706711N, 15.8338606E	
<i>Harpalus luteicornis</i> (Duftschmid, 1812)	8.8.2023	8 ex.	Zemní past, Roudnička, mokřadní louka.	
<i>Harpalus rubripes</i> (Duftschmid, 1812)	07.07.2023	jednotlivě	Sušší okraj louky na jižní hranici PR.	
<i>Harpalus rufipes</i> (De Geer, 1774)	18.8.2023	hojně	Zemní pasti.	
<i>Leistus ferrugineus</i> (Linnaeus, 1758)	8.7.2023	1 ex.	Zemní past – litorál Datlíku.	

<i>Licinus depressus</i> (Paykull, 1790)	18.8.2023	1 ex.	Zemní past – Roudnička, louka	
<i>Loricera pilicornis</i> (Fabricius, 1775)	07.07.2023	místy hojně	Podmáčená olšina u rybníku Roudnička.	
<i>Microlestes minutulus</i> (Goeze, 1777)	8.8.2023	desítky	Zemní past, Roudnička, mokřadní louka.	
<i>Nebria brevicollis</i> Fabricius, 1792	07.07.2023	desítky	Hojný druh vlhkých biotopů.	
<i>Notiophilus palustris</i> (Duftschmid, 1812)	25.5.-1.6.2023	3 ex.	Zemní past – rybník Datlík.	
<i>Oodes helopioides</i> (Fabricius, 1792)	25.08.2023	jednotlivě	Hojný druh vlhkých biotopů.	
<i>Oxypselaphus obscurus</i> (Herbst, 1784)	8.7.2023	desítky.	Zemní past – litorál Datlíku.	
<i>Patrobis atrorufus</i> (Stroem, 1768)	8.7.2023	1 ex.	Zemní past – litorál Datlíku.	
<i>Platynus assimilis</i> (Paykull, 1790)	8.8.2023	1 ex.	Nárazová past, dub u Hájovny.	
<i>Poecilus cupreus</i> (Linnaeus, 1758)	18.8.2023	hojně	Zemní past – Roudnička, louka	
<i>Poecilus versicolor</i> (Sturm, 1824)	18.8.2023	hojně	Zemní past – Roudnička, louka	
<i>Pterostichus anthracinus</i> (Illiger, 1798)	8.7.2023	1 ex.	Zemní past – litorál Datlíku.	
<i>Pterostichus melanarius</i> (Illiger, 1798)	07.07.2023	jednotlivě	Všude hojně.	
<i>Pterostichus minor</i> (Gyllenhal, 1827)	25.5.-1.6.2023	3 ex.	Zemní past – rybník Datlík.	
<i>Pterostichus niger</i> (Schaller, 1783)	18.8.2023	vyšší desítky	Zemní pasti.	
<i>Pterostichus nigrita</i> (Paykull, 1790)	07.07.2023	jednotlivě	Podmáčená olšina u rybníku Roudnička.	
<i>Pterostichus strenuus</i> (Panzer, 1797)	8.7.2023	2 ex.	Zemní past – litorál Datlíku.	
<i>Semiophonus signaticornis</i> (Duftschmid, 1812)	27.7-8.8.2023	1 ex.	Zemní past – Roudnička – olšina	
<i>Stomis pumicatus</i> (Panzer, 1796)	25.5.-1.6.2023	1 ex.	Zemní past – rybník Datlík.	
<i>Tachyura parvula</i> (Dejean, 1831)	07.07.2023	místy hojně	Okraj tůně pod hrází rybníku Datlík.	
<i>Trechus quadristriatus</i> (Schränk, 1781)	07.07.2023	velmi hojně	Všude hojně.	

Dytiscidae				
<i>Agabus bipustulatus</i> (Linnaeus, 1767)	25.08.2023	jednotlivě	Tůň pod hrází rybníku Datlík	
Hydrophilidae				
<i>Cercyon tristis</i> (Illiger, 1801)	8.7.2023	1 ex.	Zemní past – litorál Datlíku.	
Staphylinidae				
<i>Brachygluta fossulata</i> (Reichenbach, 1816)	8.8.2023	1 ex.	Zemní past, Roudnička, mokřadní louka.	
<i>Scaphidium quadrimaculatum</i> Olivier, 1790	27.7.-8.8.2023	1 ex.	Zemní past – Roudnička – olšina	
Silphidae				
<i>Nicrophorus vespillo</i> (Linnaeus, 1758)	8.8.2023	1 ex.	Zemní past, sečená louka z. od hájovery. GPS 50.1706711N, 15.8338606E	
<i>Nicrophorus vespilloides</i> Herbst, 1784	07.07.2023	jednotlivě	Hojný druh.	
<i>Phosphuga atrata</i> (Linnaeus, 1758)	25.5.-27.6.2023	1 ex.	Nárazová past – u r. Datlík	
Leiodidae				
<i>Catops nigrata</i> Erichson, 1837	8.7.2023	5 ex.	Zemní past – litorál Datlíku.	
<i>Choleva</i> sp.	25.5.-27.6.2023	1 ex.	Nárazová past – loučky	
<i>Leiodes</i> sp.	8.7.2023	1 ex.	Zemní past – litorál Datlíku.	
<i>Sciodrepoides watsoni</i> (Spence, 1815)	8.8.2023	8 ex.	Nárazová past, dub u Hájovery.	
Cantharidae				
<i>Cantharis nigricans</i> (O.F. Müller, 1776)	25.5.-1.6.2023	1 ex.	Zemní past – rybník Datlík.	
<i>Cantharis pellucida</i> (Fabricius, 1792)	25.5.-27.6.2023	1 ex.	Nárazová past – loučky	
<i>Cantharis rufa</i>	07.07.2023	jednotlivě	Hojný druh.	
<i>Malthinus balteatus</i> Suffrian, 1851	25.5.-27.6.2023	2 ex.	Nárazová past – u r. Datlík	
<i>Malthinus punctatus</i> (Fourcr., 1785)	25.5.-27.6.2023	1 ex.	Nárazová past – loučky	
<i>Metacantharis haemorrhoidalis</i> (Fabricius, 1792)	25.5.-1.6.2023	3 ex.	Zemní past – rybník Datlík.	

<i>Rhagonycha fulva</i> (Scopoli, 1763)	07.07.2023	jednotlivě	Hojný druh.	
Malachiidae				
<i>Axinotarsus marginalis</i> (Laporte de Castelnau, 1840)	25.5.-27.6.2023	1 ex.	Nárazová past – loučky	
<i>Axinotarsus ruficollis</i> (Olivier, 1790)	8.8.2023	1 ex.	Nárazová past, dub u Hájovny.	
<i>Clanoptilus viridis</i> (Fabricius, 1787)	25.5.-27.6.2023	1 ex.	Nárazová past – loučky	
<i>Malachius bipustulatus</i> (Linnaeus, 1758)	8.8.2023	1 ex.	Nárazová past, dub u Hájovny.	
Melyridae				
<i>Dasytes plumbeus</i> (O.F. Müller, 1776)	8.8.2023	1 ex.	Nárazová past, dub u Hájovny.	
Cleridae				
<i>Opilo mollis</i> (Linnaeus, 1758)	25.5-27.6.2023	1 ex.	Nárazová past – loučky	
<i>Thanasimus formicarius</i> (Linnaeus, 1758)	25.5-27.6.2023	1 ex.	Nárazová past – borový les	
Buprestidae				
<i>Coraebus elatus</i> (Fabricius, 1787)	8.8.2023	1 ex.	Zemní past, sečená louka z. od hájovny. GPS 50.1706711N, 15.8338606E	VU
Dermestidae				
<i>Attagenus unicolor</i> (Brahm, 1791)	8.8.2023	1 ex.	Nárazová past, Datlík - rákosina.	
<i>Ctesias serra</i> (Fabricius, 1792)	25.5-27.6.2023	1 ex.	Nárazová past – borový les	
<i>Dermestes lanarius</i> Illiger, 1801	8.8.2023	4 ex.	Zemní past, sečená louka z. od hájovny. GPS 50.1706711N, 15.8338606E	
Eucnemidae				
<i>Eucnemis capucina</i> Ahrens, 1812	25.5-27.6.2023	1 ex.	Nárazová past – borový les	EN
Elateridae				
<i>Ampedus balteatus</i> (Linnaeus, 1758)	25.5-27.6.2023	4 ex.	Nárazová past – borový les	
<i>Ampedus pomorum</i> (Herbst, 1784)	25.5-27.6.2023	6 ex.	Nárazová past – borový les	

<i>Athous haemorrhoidalis</i> (Fabricius, 1801)	25.5-27.6.2023	1 ex.	Nárazová past – borový les	
<i>Athous subfuscus</i> (O.F. Müller, 1767)	8.8.2023	4 ex.	Nárazová past, dub u Hájovny.	
<i>Cardiophorus nigerrimus</i> Erichson, 1840	25.5-27.6.2023	1 ex.	Nárazová past – borový les	
<i>Cardiophorus ruficollis</i> (Linnaeus, 1758)	8.8.2023	2 ex.	Nárazová past, les nad rybníkem Datlík.	
<i>Dalopius marginatus</i> (Linnaeus, 1758)	8.7.2023	2 ex.	Zemní past – litorál Datlíku.	
<i>Dicronychus cinereus</i> (Herbst, 1784)	25.5.-1.6.2023	3 ex.	Zemní past – Roudnička, les.	
<i>Melanotus villosus</i> (Fourcroy, 1785)	8.8.2023	8 ex.	Nárazová past, dub u Hájovny.	
<i>Oedostethus quadripustulatus</i> (Fabricius, 1792)	8.8.2023	1 ex.	Zemní past, Roudnička, mokřadní louka.	VU
Throscidae				
<i>Trixagus dermestoides</i> Linnaeus, 1766	8.8.2023	1 ex.	Nárazová past, dub u Hájovny.	
<i>Trixagus meyhohmi</i> Leseigneur, 2005	8.8.2023	1 ex.	Nárazová past, Datlík - rákosina.	
Scirtidae				
<i>Contacyphon padi</i> (Linnaeus, 1758)	8.8.2023	3 ex.	Nárazová past, Datlík - rákosina.	
<i>Contacyphon</i> sp.	25.5.-8.8.2023	velmi hojně	Všechny nárazové pasti.	
<i>Microcara testacea</i> (Linnaeus, 1767)	25.5-27.6.2023	1 ex.	Nárazová past – u r. Datlík	
<i>Prionocyphon serricornis</i> (P.W.J. Müller, 1821)	8.8.2023	8 ex.	Nárazová past, dub u Hájovny.	VU
Nitidulidae				
<i>Brassicogethes aeneus</i> (Fabricius, 1775)	8.8.2023	3 ex.	Nárazová past, dub u Hájovny.	
<i>Brassicogethes coracinus</i> (Sturm, 1845)	8.8.2023	1 ex.	Nárazová past, Datlík - rákosina.	
<i>Glischrochilus quadrisignatus</i> (Say, 1835)	27.7-8.8.2023	desítky	Nárazové pasti	
<i>Stelidota geminata</i> (Say, 1825)	8.8.2023	1 ex.	Zemní past, Roudnička, mokřadní louka.	
Silvanidae				

<i>Silvanus unidentatus</i> (Fabricius, 1792)	07.07.2023	místy hojně	Hojný saproxylický druh žijící pod kůrou tlejícího dřeva.	
Cryptophagidae				
<i>Atomaria cf. elongatula</i> Erichson, 1846	8.8.2023	1 ex.	Nárazová past, dub u Hájovny.	
Phalacridae				
<i>Olibrus bimaculatus</i> Küster, 1848	8.8.2023	1 ex.	Nárazová past, les nad rybníkem Datlík.	
Latriidae				
<i>Enicmus fungicola</i> C.G. Thomson, 1868	25.5-27.6.2023	1 ex.	Nárazová past – u r. Datlík	
<i>Latriidius hirtus</i> Gyllenhal, 1827	8.8.2023	1 ex.	Nárazová past, dub u Hájovny.	
Coccinellidae				
<i>Coccinella septempunctata</i> (Linnaeus, 1758)	07.07.2023	jednotlivě	Hojný druh.	
<i>Harmonia axyridis</i> (Pallas, 1773)	8.8.2023	1 ex.	Nárazová past, dub u Hájovny.	
<i>Propylea quatuordecimpunctata</i> (Linnaeus, 1758)	07.07.2023	jednotlivě	Hojný druh.	
<i>Scymnus haemorrhoidalis</i> Herbst, 1797	8.7.2023	1 ex.	Zemní past – litorál Datlíku.	
<i>Sospita vigintiguttata</i> (Linnaeus, 1758)	25.5-27.6.2023	1 ex.	Nárazová past – borový les	
Ptinidae				
<i>Oligomerus retowskii</i> Schilsky, 1898	8.8.2023	2 ex.	Nárazová past, les nad rybníkem Datlík.	
<i>Ptinomorphus imperialis</i> (Linnaeus, 1967)	18.8.2023	1 ex.	Zemní past – Roudníčka, olšina	
<i>Ptinus latro</i> Fabricius, 1775	8.8.2023	3 ex.	Nárazová past, dub u Hájovny.	
<i>Ptinus rufipes</i> Olivier, 1790	25.5-27.6.2023	2 ex.	Nárazová past – borový les	
Mycetophagidae				
<i>Mycetophagus quadriguttatus</i> P.W.J. Müller, 1821	25.5-27.6.2023	1 ex.	Nárazová past – loučky	
Zopheridae				
<i>Pycnomerus terebrans</i> (Olivier, 1790)	25.5-27.6.2023	1 ex.	Nárazová past – loučky	EN

Scraptiidae				
<i>Anaspis frontalis</i> (Linnaeus, 1758)	25.5.-27.6.2023	1 ex.	Nárazová past – loučky	
<i>Anaspis thoracica</i> Linnaeus, 1758	8.8.2023	1 ex.	Nárazová past, Datlík - rákosina.	
Anthicidae				
<i>Notoxus monoceros</i> (Linnaeus, 1761)	18.8.2023	1 ex.	Zemní past – Datlík rákosina.	
Mordellidae				
<i>Tomoxia bucephala</i> Costa, 1854	8.8.2023	2 ex.	Nárazová past, les nad rybníkem Datlík.	
Melandryidae				
<i>Orchesia luteipalpis</i> Mulsant & Guillebeau, 1857	8.8.2023	3 ex.	Nárazová past, les nad rybníkem Datlík.	VU
Tenebrionidae				
<i>Allecula morio</i> (Fabricius, 1787)	25.08.2023	ojedinele	Starý dub na hrázi rybníku Datlík.	NT
<i>Corticeus unicolor</i> Piller & Mitterpacher, 1783	07.07.2023	jednotlivě	Druh žijící v chodbičkách kůrovců, nalezen pod kůrou mrtvé olše.	NT
<i>Lagria hirta</i> (Linnaeus, 1758)	8.8.2023	1 ex.	Nárazová past, Datlík - rákosina.	
<i>Mycetochara maura</i> (Fabricius, 1792)	8.8.2023	1 ex.	Nárazová past, dub u Hájovny.	NT
Scarabaeidae				
<i>Onthophagus coenobita</i> (Herbst, 1783)				
<i>Onthophagus ovatus</i> (Linnaeus, 1767)	8.8.2023	10 ex.	Zemní past, Roudnička, mokřadní louka.	
Geotrupidae				
<i>Anoplotrupes stercorosus</i> (Scriba, 1791)	18.8.2023	40 ex.	Zemní past – Roudnička, olšina	
<i>Aphodius sticticus</i> (Panzer, 1798)	27.7.-8.8.2023	3 ex.	Zamní past – Roudnička, olšina	
Cerambycidae				
<i>Tetropium fuscum</i> (Fabricius, 1787)	25.5.-27.6.2023	1 ex.	Nárazová past – loučky	
Chrysomelidae				

<i>Clytra laeviuscula</i> Ratzeburg, 1837	07.07.2023	jednotlivě		
<i>Chaetocnema hortensis</i> (Geoffroy, 1785)	8.8.2023	2 ex.	Zemní past, Roudnička, mokřadní louka.	
<i>Labidostomis longimana</i> (Linnaeus, 1761)	07.07.2023	jednotlivě		
<i>Oulema sp.</i>	07.07.2023	hojně		
<i>Psylliodes chrysocephalus</i> (Linnaeus, 1758)	8.8.2023	6 ex.	Nárazová past, dub u Hájovny.	
Anthribidae				
<i>Anthribus nebulosus</i> Forster, 1771	8.8.2023	1 ex.	Nárazová past, dub u Hájovny.	
Curculionidae				
<i>Anthocomus rufus</i> (Herbst, 1786)	8.8.2023	1 ex.	Nárazová past, dub u Hájovny.	
<i>Barynotus obscurus</i> (Fabricius, 1775)	27.7-8.8.2023	1 ex.	Zemní past – Roudnička – olšina	
<i>Ceutorhynchus pallidactyllus</i> (Marshall, 1802)	07.07.2023	velmi hojně	Hojný fytofágní druh.	
<i>Curculio glandium</i> Marshall, 1802	8.8.2023	1 ex.	Nárazová past, dub u Hájovny.	
<i>Exomias pellucidus</i> (Boheman, 1834)	8.7.2023	8 ex.	Zemní past – litorál Datlíku.	
<i>Hypera nigrirostris</i> (Fabricius, 1775)	25.5.-1.6.2023	1 ex.	Zemní past – Roudnička, louka.	
<i>Hypera postica</i> (Gyllenhal, 1813)	8.8.2023	1 ex.	Nárazová past, dub u Hájovny.	
<i>Mecinus pyraeaster</i> (Herbst, 1795)	8.8.2023	1 ex.	Nárazová past, dub u Hájovny.	
<i>Phyllobius argentatus</i> (Linnaeus, 1758)	07.07.2023	velmi hojně	Hojný fytofágní druh, oklep dubu.	
<i>Polydrusus formosus</i> (Mayer, 1779)	8.8.2023	2 ex.	Nárazová past, dub u Hájovny.	
<i>Rhinoncus pericarpus</i> (Linnaeus, 1758)	25.5.-1.6.2023	1 ex.	Zemní past – Roudnička, les.	
<i>Strophosoma capitatum</i> (De Geer, 1775)	25.5.-27.6.2023	1 ex.	Nárazová past – borový les	
<i>Strophosoma melanogrammum</i> (Forster, 1771)	25.5.-27.6.2023	1 ex.	Nárazová past – borový les	
Apionidae				

<i>Ischnoptera pioni</i> (Kirby, 1808)	8.8.2023	1 ex.	Zemní past, Roudnička, mokřadní louka.	
---	----------	-------	---	--

Obr. 6 – Degradující mezofilní ovsíková louka s expandujícím rákosem a třtinou křovištní ve střední části PP.

Komentář k vybraným chráněným, či faunisticky význačným druhům

střevlík polní *Carabus arcensis*, O

Vzácnější druh velkého střevlíka preferujícího sušší stanoviště s písčitou půdou (typický druh vřesovišť). V ČR je rozšířený spíše roztroušeně v písčitých oblastech, hojnější je pouze v jižních Čechách. Z východních Čech je znám například z nedaleké PP Na Plachtě, dále z písčiny u obcí Čeperka a Lázní Bohdaneč.

Pro lokalitu jde o netradiční nález, zejména výskytem ve vlhké olšině, souvisí nejspíše s výskytem na písčinách v hradeckých lesích a nedalekou populací PP Na Plachtě.

dřevomil *Eucnemis capucina*, EN

Lokální druh vyhledávající zchovalé lesy, háje i parky a aleje s výskytem starých stromů. Ke svému vývoji vyhledává často poškozené živé stromy s otevřenými dutinami v kmenech nebo ve větvích. V těchto dutinách žijí larvy v mrtvém, polovlhkém tlejícím dřevě měkké, ale kompaktní konzistence, nejčastěji šedé, ale i slabě narůžovělé barvy. (Vávra & Škorpík 2013).

Pro přežití druhu na lokalitě je nutné ponechávat staré stromy s proschlými větvemi a dutinami. Pravděpodobný je výskyt zejména v dubech na hrázích rybníků a solitérních stromech v PP.

Pycnomerus tenebrans, EN

Druh známý ze světlých zchovalých porostů a solitérních stromů v teplejších oblastech (Mertlík 2021). Nejčastěji se vyskytuje v trouchnivém dřevě listnatých stromů s výskytem mravenců *Lasius brunneus*, jde tedy pravděpodobně o myrmekofilní druh. Ovšem vzácně bývá nalézán i v jehličnanech (např. Čeperka). V ČR jde o vzácný druh nacházený zejména v teplých oblastech v nížinách, známý zejména z Polabí a Pomoraví.

Druh je na lokalitě ohrožen kácením starých solitérních stromů s dutinami. Je proto nutné tyto stromy (zejména duby) na lokalitě ponechávat.

ICONOGRAPHIA COLEOPTERORUM POLONIAE
Copyright © by Lech Borowiec

Obr. 7 – *Pycnomerus tenebrans*,
vzácný saproxylický druh (Foto:
Lech Borowiec, baza.biomap.pl)

kovařík *Oedostethus quadripustulatus*, VU

Významný druh periodicky podmáčených luk, často v rozlivech velkých řek, či v nepravidelně zaplavovaných litorálech rybníků.

Druh na lokalitě je velmi ohrožený vysycháním podmáčených luk a zarůstáním luk dominantními trávami a rákosem a zarůstáním křovinami. Pro přežití je potřeba zachovat dostatečný vodní režim a potlačovat expanzi rákosin a dominantních trav, zejména třtiny křovištní.

krasec *Coraebus elatus*, VU

Lokální druh nížin indikující stepní suché biotopy. Larvy se vyvíjejí na mochnách (*Potentilla* spp.), dospělci jsou florikolní a naletují nejčastěji na žluté květy. Na lokalitě jde o nepříliš typický výskyt, avšak vhodné biotopy se vyskytují v blízkosti na jižních svazích kopce Sv. Jana. Na lokalitě byl nalezen na sušší louce v jižní části lokality.

Obr. 8 – kovařík *Oedestethus quadripustulatus*, vzácnější druh periodicky zaplavovaných luk
(Foto: J. Mertlík, Elateridae)

Druh je ohrožený zarůstáním sušších luk, okrajů cest apod., populace pravděpodobně funguje jako metapopulace s xerotermními trávníky na kopci Sv. Jana, kde má druh vhodný biotop, který je také ohrožen zarůstáním.

lenec *Orchesia luteipalpis*, VU

Vzácný druh žijící v mycelii prorostlém dřevě stojících listnatých stromů. V ČR jde o vzácný a lokální druh rozšířený zejména v zachovalých porostech starých a odumírajících stromů. Známý je z okolí například z PP Na Plachtě.

Pro jeho přežití na lokalitě je potřeba ponechávat dostatek odumírajících stromů se stromovými houbami, zejména vrby.

mokřadník *Prionocyphon serricornis*, VU

Vzácnější druh obývající stromy s dendrotelmy, ve kterých dochází k vývoji larev.

Pro přežití druhu na lokalitě je nutné ponechávat potenciální stromy s možností tvorby dendrotelm a zachovat stromy ve kterých se již dendrotelmy nacházejí. Biotopy druhu lze také podpořit cíleným ořezem stromů, zejména způsobem pařezení, které vznik dendrotelm podporuje.

hřebenočlenec smolový *Allecula morio*, NT

Lokálně hojný saproxylický druh žijící pod kůrou listnatých stromů, zejména dubů, buků a lip. Larvální vývoj trvá kolem 2 let v měkkém dřevě napadeném stromovými houbami. V ČR jde o lokálně hojný druh nížin a pahorkatin.

Druh na lokalitě není ohrožený. Byl nalezen v noci v dubové aleji na hrázi rybníka Datlík, pro je ho přežití na lokalitě je vhodné zachovat dubovou alej na hrázi a v případě pádu, či vyvrácení dubu a vzniku mezery doplňovat alej novou výsadbou, která postupně nahradí stávající generaci, aby nedošlo k hromadnému vykácení a zmizení významného biotopu.

potemník *Corticeus unicolor*, NT

Lokálně hojný druh vyskytující se ve stromech napadených kůrovci, jejichž larvami se živí. Nejčastěji je nacházen v dřevě listnatých stromů (*Betula*, *Populus*, *Alnus*), ale výskyt v jehličnanech také není neobvyklý (např. *Pinus sylvestris*).

Pro jeho přežití na lokalitě je potřeba ponechávat stojící staré stromy.

potemník *Mycetochara maura*, NT

Jednotlivě nacházený druh zachovalých listnatých lesů s množstvím trouchnivých stromů a mrtvého dřeva. Larva se živí trouchnivým dřevem, ale také pilinami vytvořených z larev jiných brouků, např. roháčka *Sinodendron cylindricum* (L.) a červotočů (Anobiidae). (Burakowski et al. 1987)

K ochraně druhu na lokalitě je nutné ponechávat stojící i ležící trouchnivé listnaté stromy, zejména biotopové stromy s dutinami a stromy napadené dřevokaznými houbami, ve kterých probíhá vývoj larev.

Obr. 9 – Mokřadní olšina nad rybníkem Datlík. V podrostu dominují eutrofní druhy bylin.

Obr. 10 – Silně degradovaná louka přeměněná na téměř monodominantní porost třtiny křovištní.

Závěr

Z hlediska entomologie se jedná o potenciálně cennou lokalitu zejména mokřadních a saproxylických druhů brouků. Z důvodu velké degradace bývalých lučních porostů v okolí rybníků zejména zarůstáním rákosím a expanzivními travinami se zde řada významných mokřadních druhů vyskytuje pouze na hranici pozorovatelnosti. Při průzkumu tu z těchto druhů byl zaznamenán výskyt vzácného kovaříka *Oedestethus quadrimaculatus*, který je vázaný na podmáčená luční místa v jižní části lokality, bohužel většina lučních porostů je pro jeho vývoj z důvodu přílišného zapojení dominantními travami nevhodná a bylo by vhodné tyto zbytky luk začít udržovat pravidelně sečí, či pastvou krav, či koní, které by dokázali vytvořit nižší luční porost, který kovaříkům vyhovuje.

Mezi další význačné zaznamenané patří druhy saproxylické. Významné jsou zejména brouci z čeledi dřevomilovití, potěmnikovití a lencovití, kteří indikují cenné porosty lužních dřevin, zejména vrby a topoly, ale také duby, které se zde vyskytují zejména jako solitéry. Je proto velmi vhodné tyto solitérní stromy zachovat. Zajímavý je také hojný výskyt mokřadníka *Prionocyphon serricornis*, který je vázaný na dendrotelmy.

V litorálních porostech rybníků se vyskytují především pouze běžné druhy mokřadních střevlíků, důvodem je zřejmě většina přílišná homogennost rákosového porostu, který většinu litorálů tvoří. Bylo by vhodné rákos na březích rybníků částečně omezovat sečí, či pastvou.

Zajímavý je výskyt suchomilných druhů, jako je stepní kráse *Coraebus elatus*, který pravděpodobně souvisí s blízkými xerotermními svahy na kopci Sv. Jana, či střevlík *Carabus arcensis*, který souvisí nejspíše s písčinami v okolních hradeckých lesích.

Obr. 11 – Vysoký travinný porost s nahromaděnou stařinou většině zdejších vzácných druhů nevyhovuje.

Použitá literatura a prameny:

1. BEJČEK, Vladimír, Miroslav BERAN, Petr HEŘMAN, et al., HOFMEISTER, Jeňýk a Jan HOŠEK, ed. *Seznamy indikačních druhů živočichů a hub pro jednotlivé typy přírodních stanovišť podle katalogu biotopů ČR: projekt TAČR TB030MZP011 „Stanovení indikačních druhů živočichů a hub pro typy přírodních stanovišť uvedené v Katalogu biotopů ČR“* [online]. Ekologické služby, 2016, , 1-397 [cit. 2021-11-11]. Dostupné z: [https://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/seznamy_indikacnich_druhu_katalog/\\$FILE/OZ_UOPK-Priloha_metodiky_-_Seznamy%20indikacnich%20druhu-20170203.pdf](https://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/seznamy_indikacnich_druhu_katalog/$FILE/OZ_UOPK-Priloha_metodiky_-_Seznamy%20indikacnich%20druhu-20170203.pdf)
2. BURAKOWSKI, B., M. MROCZKOWSKI a J. STEFAŃSKA. Chrzęszcze – Coleoptera. Cucujoidea, część 3. *Katalog Fauny Polski*. Warszawa, 1987, **XXIII**(14), 14.
3. BURAKOWSKI, B., M. MROCZKOWSKI a J. STEFAŃSKA. Ryjkwce – Curculionidae, część 3. series: *Katalog Fauny Polski*. Warszawa, 1997, 21.
4. *Die Käfer Europas: Ein Bestimmungswerk im Internet* [online]. Nienburg/Weser: coleonet.de, 2002 [cit. 2021-11-11]. Dostupné z: <http://coletonet.de/coleo/index.htm>
5. HÁVA, Jiří. *Brouci čeledi kožojedovití (Dermestidae) České a Slovenské republiky: Beetles of the family Dermestidae of the Czech and Slovak Republics*. Praha: Academia, 2011. ISBN 8020018948.
6. HEJDA R., Farkač J. & J.Chobot K. (2017): Červený seznam ohrožených druhů české republiky, Bezobratlí, Red list of Threatened species of the Czech Republic. Invertebrates. Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, Praha, 611 pp.
7. HŮRKA, Karel. *Carabidae of the Czech and Slovak Republics: [illustrated key]*. Zlín: Kabourek, 1996. ISBN 80-901466-2-7.
8. MERTLIK, Josef. Druhy podčeledi Negastrinae (Coleoptera: Elateridae) České a Slovenské republiky The species of the subfamily Negastrinae (Coleoptera: Elateridae) Czech and Slovak Republics. Literatura, 2009, 133: 136.
9. MERTLIK, Josef. Faunistické mapování čtrnácti druhů saproxylických brouků (Coleoptera) ze sedmi čeledí na území východních Čech, Pohřebačka 34, CZ 533 45 Opatovice nad Labem, Česko, ELATERIDARIUM ročník 15 (2021) strany 16-41 (19.01.2021)
10. NEDVĚD, Oldřich. *Brouci čeledi sluněčkovití (Coccinellidae) střední Evropy: Ladybird beetles (Coccinellidae) of Central Europe*. Vydání 2., upravené. Praha: Academia, 2020. Zoologické klíče. ISBN 978-80-200-3023-8.
11. *Mapa Bioróżnorodności: Taksony* [online]. Żwirki i Wigury 101, 02-089 Warszawa: baza.biomap.pl, 2010 [cit. 2021-11-11]. Dostupné z: <https://baza.biomap.pl/pl/db>

Pavel TRÁVNÍČEK, Dříteč 70, CZ-533 05, Czech Republic;
e-mail: pavel.travnicek@pestre-polabi.cz